

MATEMATIKAI ÉS INFORMATIKAI INTÉZET

Okosotthon hub és irányítóközpont

Készítette

Lovász Ákos

Programtervező informatikus BSc

Témavezető

Dr. Tajti Tibor

Egyetemi adjunktus

EGER, 2022

Tartalomjegyzék

1. A rendszer alapjai	5
1.1. A kiszolgáló hardver	5
1.2. Az Android alkalmazás	5
1.3. Node-RED	6
1.4. MQTT	6
1.5. Okos eszközök	6
2. Hardver	7
2.1. Orange Pi Zero	7
2.2. Okos eszközök	8
2.2.1. Androidos eszköz	8
2.2.2. ESP 8266	8
2.2.3. Egyéb eszközök	9
3. Szoftver	10
3.1. PM2	10
3.2. Node-RED	10
3.2.1. Flow	10
3.2.2. Dashboard	12
3.3. MQTT	13
3.3.1. Bróker	13
3.3.2. Konfigurálás	13
3.4. Android	13
3.4.1. Activity	13
3.4.2. Fragmentek	14
3.4.3. Felhasználói felület	15
3.4.4. Kapcsolat	17
3.4.5. Kártyák	18
3.4.6. Kommunikáció	20
3.4.7. Adattárolás, Profilok	22
3.5. ESP Okos eszköz	24
3.6. Tesztelés	24

3.6.1.	Reszponzivitás	24
3.6.2.	Hibakezelés	25
3.6.3.	Erőforrás felhasználás	25
4.	A rendszer működése	27
4.1.	Első indítás	27
4.1.1.	Szerver	27
4.1.2.	Android	28
4.2.	Telefon csatlakoztatása kiszolgálóhoz	28
4.3.	Okos eszközök kezelése az alkalmazásban	28
4.4.	Felhasználási segítségnyújtás	29
4.5.	Okos eszközök kezelése a webes felületen	29
5.	Továbbfejlesztési lehetőségek	30
5.1.	Felhasználó azonosítás	30
5.2.	Webes felület elérése	30
5.3.	Broker automatikus keresése	30
5.4.	Felület felosztása	31
5.5.	Kártyák rendezése	31
5.5.1.	Kártyák módosítása	32

Bevezetés

Tanulmányaim folyamán számos technológiával ismerkedtem meg, melyek mindegyike rengeteg lehetőséget tár fel előttem, viszont a szakmai gyakorlatom során kiemelkedően megragadta a fantáziámat az Android fejlesztés és a hardverprogramozás összekapcsolása által kialakult rendszerek lehetősége.

Az Android alkalmazások fejlesztése iránt mindenkorban érdeklődtem, egy-egy kisebb alkalmazást gyakorlás közben már készítettem ezt megelőzően, de komolyabban itt kezdtem vele foglalkozni, megismерkedni a vele járó sajátosságokkal.

Az ilyen jellegű eszközök kapcsolata és kommunikációja már korai gondolataimban is az okosotthonok felépítésére emlékeztetett, ezért is gondoltam megfelelő téma választásnak.

A döntést követő kutatás során szembetűnő hátránya volt az okosotthon rendszereknek, hogy a legtöbb „márkás” megoldás elsősorban drága és csak felületes hozzáférést tesznek lehetővé, melyet teljes mértékben a rendszer gyártója határoz meg.

Az alternatív, olcsóbb rendszerek bár nyíltabb hozzállással próbálnak előnyt szelezni, sokszor erősen a technikai oldalába mélyednek, inkább fejlesztők otthoni hobby projektjeként jelentek meg, így egy átlagos felhasználónak bonyolultnak, nehhezen kezelhetőnek tűnhetnek. Ezen felül gyakran futhatunk olyan problémába, hogy az általunk választott rendszerben lévő hiányosságokat csak más gyártótól származó eszköz nyújtana megoldást, viszont különböző gyártók eszközei nagyon ritkán kompatibilisek egymással.

Ezeket az észrevételeket figyelembe véve egyértelműnek tűnt, hogy van lehetőség egy olyan rendszer kivitelezésére, ami elsősorban olcsóbb, de ugyanakkor nem túlboncolt, felhasználóbarát marad. Fontos a nyitottság, a bővíthetőség, és a széleskörű kompatibilitás lehetősége, hogy a felhasználó biztos lehessen abban, hogy a jövőben felmerülő hiányosságok egyszerűen pótolhatók.

1. fejezet

A rendszer alapjai

A rendszer két fő komponensből áll. A kiszolgáló, mely egy Orange Pi Zero egykártyás számítógép, amin fut a Node-RED[1], egy olyan webes felületet biztosító szolgáltatás, mely grafikusan kezelhető komponensek összekapcsolásával teszi lehetővé a rendszer működését befolyásolni, és a Mosquitto MQTT bróker[5], ami lehetővé teszi a Node-RED és az Androidos alkalmazás közötti kommunikációt.

1.1. A kiszolgáló hardver

Az eszköz egy nyílt forráskódú egykártyás számítógép, amin Armbian[9] (ARM processzor architektúrára specializált Debian) operációs rendszer fut, de lehetőséget nyújt Ubuntu, vagy akár Android operációs rendszer telepítésére is. Ezen fut a Node-RED felület és a Mosquitto MQTT bróker, melyeket a helyi hálózaton bármely eszköz el tud érni, csupán az eszköz IP címét kell ismernie.

1.2. Az Android alkalmazás

Az Androidos alkalmazás célja a felhasználónak hozzáférést nyújtani az összes elérhető eszközhöz, azok állapotát megjeleníteni és felületet biztosítani azok irányítására, állapotuk megváltoztatására.

A kiszolgálóval való kommunikációt az Eclipse nyílt forráskódú Paho[6] Androidos kliens oldali MQTT implementációját használatba véve valósítja meg az alkalmazás.

A kommunikáció kétirányú, azaz nem csak az alkalmazás tudja az okos eszközöket irányítani, hanem fogad üzeneteket a kiszolgálótól, így tud naprakész információt prezentálni az eszközök állapotáról a felhasználó számára.

A felület rugalmasságából adódóan az alkalmazás nem kizárolag okosotthon kezelésére alkalmas, bármilyen MQTT protokoll alapú rendszeren való kommunikációra képes, viszont mivel a fejlesztés során az okosotthonok kezelése volt az elsődleges szem-

pont, így erre a célra használva a legoptimálisabb a felhasználói élmény.

1.3. Node-RED

A Node-RED egy nyílt forráskódú, „flow” alapú programozási eszköz az IBM Emerging Technologies[12] által fejlesztve az OpenJS Foundation[13] részeként. Ez egy Node.js alapú fejlesztési eszköz, aminek a felületét egy böngészőn keresztül lehet elérni ahol „node”-okat elhelyezve a felületen egy funkció hálózatot létrehozva lehet úgymond programozni. Ez a funkcióhálózat egy „Deploy” gomb hatására bekerül a futási környezetbe, így effektíve az eddigi viselkedést felülírva, változtatásainkat elmentve. Ezen tulajdonsága miatt egy rendkívül rugalmas rendszer, gyors fejlesztési ciklusa van és éles használat közben is van lehetőségünk fejleszteni a rendszert annak működésének megzavarása nélkül.

1.4. MQTT

Az MQTT (Message Queueing Telemetry Transport)[4] egy OASIS szabványú kommunikációs protokoll, melyet IoT (Internet of Things) eszközök kommunikációjához fejlesztettek ki. A protokoll alapja a „Publish/Subscribe” alapú kommunikáció, azaz egy eszköznek lehetősége van egy adott „topic”-ra üzenetet továbbítani, vagy feliratkozni, azaz az adott „topic”-on beérkező üzeneteket megkapni. Ezek az üzenetek egy brókeren keresztül érik el céljukat, mivel a bróker tárolja hogy mely eszköz milyen téma-ra iratkozott fel, ez alapján tudja a megfelelő klienseknek továbbítani a megfelelő üzenetet. Mivel az MQTT IoT eszközök kommunikációjához készült, így fejlesztése alatt különös figyelmet fordítottak az erőforrások megspórolásához, ezért ez a protokoll nagyon kevés erőforrást vesz igénybe, szinte bármilyen eszköz használatba tudja venni.

1.5. Okos eszközök

Okos eszköznek számít bármilyen berendezés, mely rendelkezik hálózati kommunikációra képes alkatrészekkel, ebben az esetben egy MQTT protokollt használatba vevő eszköz. Az MQTT protokoll rugalmasságából adódóan már a rendszer tesztelése során is több eszköz típust vettem használatba, például Androidos tabletteket, telefonokat és ESP D1 Mini mikrokontrollereket.

2. fejezet

Hardver

2.1. Orange Pi Zero

Egy egykártyás számítógép, az Orange Pi felhozatalából a Zero model, ami beépített WiFi modullal, Ethernet porttal, 512MB RAM-al és egy 4 magos ARM processzorral felszerelve, tesztjeim alapján egy kisebb ház okos eszközeinek ellátására elegendő, viszont természetesen van lehetőség erősebb hardveren futtatni a kiszolgáló szolgáltatásokat. Ezek a szolgáltatások Linux és Windows operációs rendszert futtató hardverek bármelyikén képesek futni, így lehetőségünk van akár régi, már nem használt androidos telefonon, vagy ellentétesen, csak erre a célra kitűzött szervergépet kialakítani. Természetesen a végletek között rengeteg lehetőségünk van igényeink szerint választani

2.1. ábra. Orange Pi Zero[3], a Node-RED-hez és az MQTT brókerhez használt eszköz

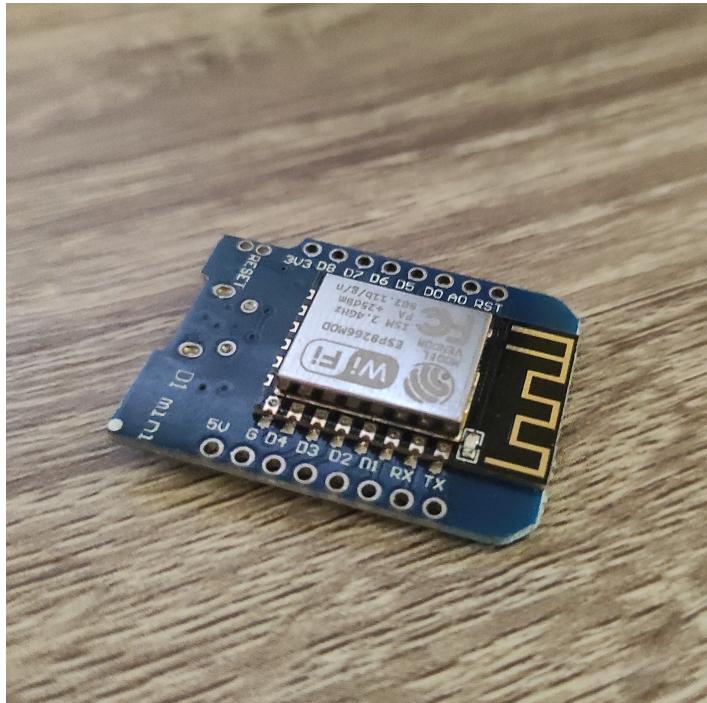
kiszolgáló hardvert, például egy Orange Pi Zero, Raspberry Pi 4, vagy Seeed Odyssey. Az Orange Pi Zero-ra esett a választásom alacsony ára mellett nyújtott lehetőségei tárháza miatt.

2.2. Okos eszközök

2.2.1. Androidos eszköz

Mivel az Androidos alkalmazások bizonyos könyvtárai és fejlesztői eszközei az alkalmazott Android verziótól függnek, így az alkalmazás fejlesztése során kitűzött minimum Android verziót el kell érnie a használni kívánt eszközöknek. Ebben az esetben a minimum támogatott Android verzió a Marshmallow, azaz Android 6.0. Ez a legrégebbi Android megjelenés amit bevett szokásként támogatnak a modern alkalmazások, ennél korábbi verziót támogatni nehézkes, általában nem éri meg, mivel a felhasználók kevesebb mint 4%-a használ olyan eszközt, ami 6.0-nál régebbi Androidot futtat[17]. Ezen a követelményen felül, és hogy képes legyen az eszköz egy hálózathoz csatlakozni, nincs egyéb megkötés a hardverrel kapcsolatban, mivel a fejlesztés során figyelembe vettetem a kisebb kapacitású eszközöket is, az alkalmazásnak egészen alacsony erőforrásigénye van.

2.2.2. ESP 8266

2.2. ábra. ESP 8266

Okos eszköz fejlesztésére egy rendkívül olcsó lehetőség az ESP D1 Mini mikrokontroller, ami Arduino nyelven programozható. WiFi moduljának, hivatalos Arduino MQTT könyvtárnak és rengeteg bővítési lehetőségének köszönhetően viszonylag egyszerűen okosotthon eszközzé lehet alakítani, vagy akár meglévő eszközöket is lehet vele okosítani, például egy relé modul irányításával okos kapcsolóként használhatjuk.

2.2.3. Egyéb eszközök

Minden olyan okos eszköz integrálható a rendszerbe, amely képes MQTT protokollon keresztül kommunikálni egy helyi hálózaton.

3. fejezet

Szoftver

A teljes rendszer olyan módon van felépítve, hogy a szerver oldali programoktól elvárt, hogy állandó futás mellett lehetőséget nyújtsanak bővítésre, konfigurációra és változtatásokra.

3.1. PM2

Az állandó futást a PM2[14] nevű folyamatvezető program biztosítja, akár egy váratlan újraindítás vagy áramkimaradást követően az operációs rendszer indulásával elindítja az összes kiszolgálót, amire szükség van, megfelelő konfigurációval.

id	name	mode	↻	status	cpu	memory
1	<code>mqttStarter</code>	fork	0	online	0%	1.0mb
0	<code>node-red-start</code>	fork	15	online	80%	29.2mb

3.1. ábra. PM2[14] a kiszolgálók automatikus indítására használt eszköz

Ez a terminálban futtatható Node.JS eszköz egyszerűen telepíthető NPM vagy Yarn csomagkezelőkkel, és azonnal használatba vehető. Lehetőséget nyújt nem csak Node.JS alkalmazások futtatására, de egyéb futtatható fájlok kezelésére is, például shell scriptek futtatására.

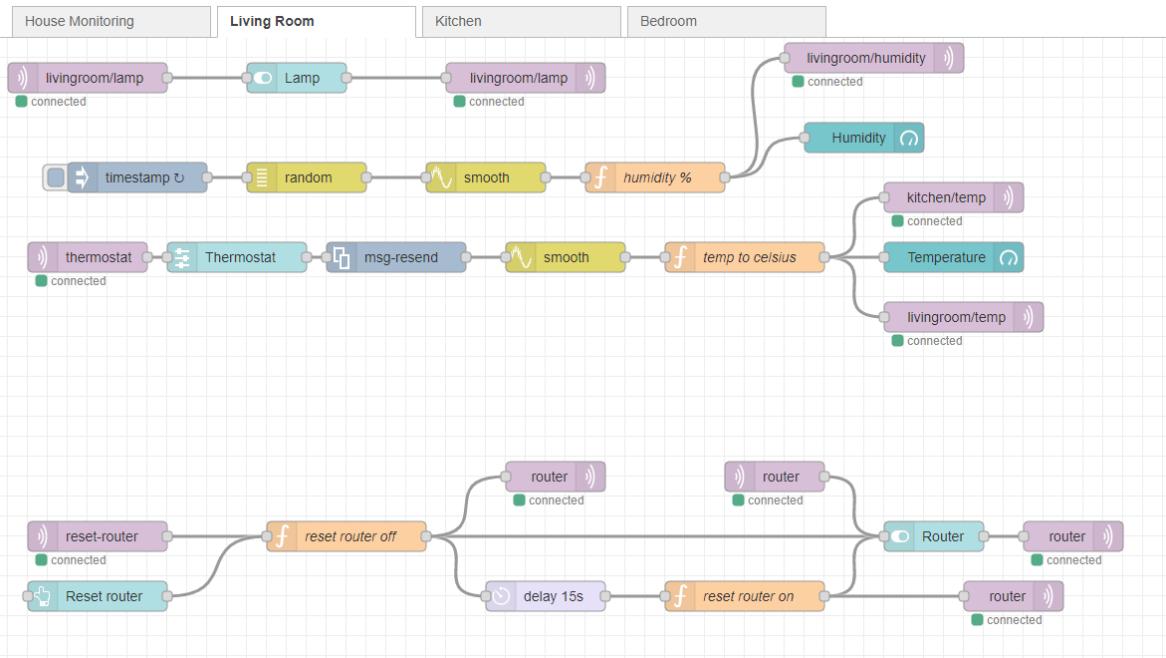
3.2. Node-RED

3.2.1. Flow

A Node-RED rendszerben csomópontok elhelyezésével és azok összekötésével lehet egy folyamatábrára hasonlító szerkezetet kiépíteni, ami a program viselkedését befolyásolja.

Minden csomópont egy funkciót lát el, ehhez mérten van a csomópontnak egy vagy több bemeneti és/vagy kimeneti pontja, amin keresztül kommunikál a többi csomóponttal.

Egy „flow” a Node-RED felületén a benne lévő csomópontok és azok kapcsolatát foglalja magában. minden flow reprezentálhat egy házban egy-egy szobát, nagyobb rendszereknél például egy-egy épületet, vagy több emeletes épületekben egy-egy emeletet. Ez felhasználható rendszerezési, kategorizálási vagy szerepköri felosztásra is, teljes mértékben a felhasználótól és a felhasznált környezettől függ.

3.2. ábra. mintaház nappali flow

3.3. ábra. Egy mintaház kiépítésében a nappaliban található eszközök irányítása

Az MQTT csomópontok belső konfigurációja csupán két dolgot vár el felhelyezése során: az MQTT topic, amire az adott csomópont feliratkozik, és az MQTT bróker címe. A bróker címét minden MQTT csomópont megosztja, így a kiszolgáló címének változásakor elég helyen megváltoztatni a címet, az összes csomópont megkapja az új címet és újra tud csatlakozni.

Implementáltam minden szobába egy okos lámpát, hőmérőt és páratartalom mérőt. Enzen felül a nappaliban és a hálószobában vagy egy-egy termosztát, melyeket függetlenül irányíthatunk. Mivel ez a mintaház csak szimuláció, így a szemléltetés érdekében a hőmérséklet változást egy időintervallum alatt fokozatosan változtatom a termosztát állítást követően, így reprezentálva a való világban a ház fokozatos felfűtését/lehűtéset. Szintén szemléltetési céllal a páratartalom mérők véletlenszerű értékeket vesznek fel, mivel egy bemutató példa házban nem szükséges a valóságnak megfelelő értékeket szimulálni, a rendszer szemléltetése a lényeg.

Az okos lámpa egy egyszerű kapcsolóként jelenik meg a bemutató házban, ez ter-

mészeteres egy okos kapcsolóval ellátott lámpát reprezentál, melyet irányíthatunk az Androidos alkalmazásból, vagy a webes felületről.

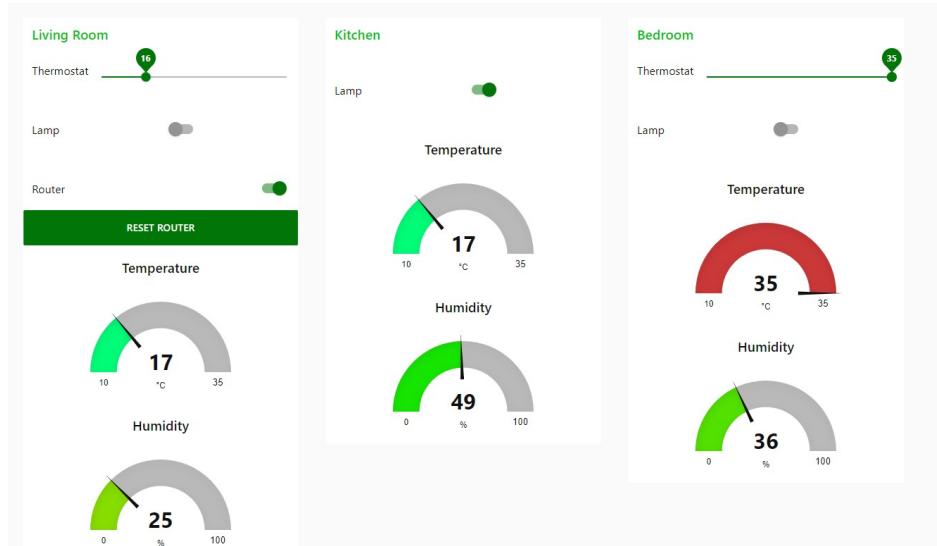
Ezen felül felhelyeztem egy internet router újraindító gombot, ezzel adva példát egy egygombos funkció ellátására, mivel egyszerűbb egy újraindítás gombot megnyomni, mint kapcsolóként kezelní és a felhasználóra bízni, hogy ne kapcsolja vissza idő előtt a router-t, így megelőzve az esetleges késés által előidézett idő kimeradás eltörlését, mivel az MQTT sorban küldi az üzeneteket, ha a rendszer lelassul egy pillanatra, lehet, hogy két üzenet, amit a felhasználó egymástól eltérő időpontban küldött el, mégis egyszerre érkezik a kiszolgálóhoz.

Ezt a webes szerkesztő felületet a helyi hálózaton a kiszolgáló eszköz IP címén, a konfigurációban megadott portszámon (alapbeállítás szerint 1880) lehet elérni. Az itt végzett változtatások csak akkor kerülnek a futási környezetbe, ha a „Deploy” feliratú gombot megnyomjuk, különben minden változtatás csak a felületen történik, átmenetileg van mentve, hogy közben a szolgáltatás az előző verzióval tovább tudjon futni, így állandó elérést és irányítást biztosítva a már felcsatlakozott okos eszközök számára.

Ez a viselkedésforma rendkívül előnyös mind a fejlesztés mind egy meglévő rendszer bővítése során, mivel az új funkciók fejlesztése során nem kell a már meglévő funkcionáliszt felfüggeszteni.

3.2.2. Dashboard

A Node-RED lehetőséget nyújt egyéb csomópontok telepítésére, melyeket felhasználók vagy egyéb entitások fejlesztettek. Egy ilyen csomópont kollekció a Node-RED Dashboard[2], mely által lehet készíteni egy webes felületet, amin keresztül lehet szemléltetni, irányítani a rendszer elemeit.

3.4. ábra. A Node-RED Dashboard, szobákra bontva, példa eszközökkel ellátva

Ez nem olyan rugalmas, mint az Android alkalmazás, mivel minden elemet kézzel kell felvenni a felületre, majd minden konfigurációját és interakcióját a flow szerkesztőben kell kézileg megadni, minden elemet külön fel kell programozni.

3.3. MQTT

3.3.1. Bróker

MQTT brókernek az Eclipse Mosquitto[5]-t választottam, mivel egy jól ismert alapítvány által fejlesztett, teljesen nyílt forráskódú multi-platform projekt, melyben különös figyelmet fordítottak az erőforrásokkal való spórolásra, így a gyengébb egykártyás számítógépeken való alkalmazását megkönnyítve.

Szintén előnyt jelentett választásom során a jó minőségű dokumentáció, mely alapján viszonylag zökkenőmentes volt a telepítés és a konfiguálás és a hibaelhárítás.

3.3.2. Konfigurálás

Mivel a konfigurációs fájlból meg kell adni a brókernek, hogy mely címen fog csatlakozási kérelmeket és üzeneteket kapni, készítettem egy olyan shell scriptet, mely minden indításnál egy új, naprakész konfigurációs fájlt készít a bróker indítása előtt.

```
echo -n "listener 1883 " > mqtt.conf; ip -4 addr show eth0 |  
    ↪ grep -oP '(?=<inet\s)\d+(\.\d+)\{3\}' >> mqtt.conf echo $"  
    ↪ allow_anonymous true" >> mqtt.conf
```

Ez a shell script generál egy olyan konfigurációs fájlt, ami a következőket állítja be:

- 1883-as porton várja az üzeneteket
- Lekérdezi a kiszolgáló számítógép IPv4 címét, amit egy regex szűrőn keresztül formázom megfelelő módon és a portszám után illesztem be, előírás szerint.
- Végül engedélyezi az anonim kapcsolatokat. Mivel ez a rendszer egy helyi hálózatra van tervezve, nem jelent biztonsági kockázatot az autentikáció nélküli kapcsolat, ezt kiváltja az MQTT ID rendszer.

3.4. Android

3.4.1. Activity

Az Android „aktivitásokra” bontja a kódot, melyek a hozzájuk tartozó „töredékek” alappilléreként szolgál. Fő célja az aktivitásokra bontásnak az erőforrások megspórolása, minden aktivitás egy specifikus feladatkört lát el, miközben a másik aktivitások

a háttérben leállnak, amíg nem lépnek újra használatba. Az én esetemben egy fő aktivitás látja el az alapvető feladatait az applikációmnak, mivel ennek a fő aktivitásnak a kiszolgálóval való kapcsolattartás és a felhasználói adatok tárolása, így több aktivitásra bontani ezt csak feleslegesen bonyolítana mind a program logikáján, mind az átláthatóságán.

Az Android rendszer alapjáraton 4 fő „szálat” különböztet meg:

Main Thread

A fő szál. Ez az alkalmazás indításakor az operációs rendszer által nyitott szál, mely felelős az események kezeléséért, felhasználói felület megrajzolásáért és egyéb elemek létrehozásáért.

Ui Thread

A felhasználói felületi szál, ami felelős a felhasználóval való kapcsolat fenntartásáért és a felületi eseménykezeléséért mint például egy gomblenyomás. Fontos, hogy a UI szálat sosem szabad megakasztani hosszú folyamatokkal, például hálózati csatlakozás indításával, mivel ilyenkor a felület teljes egészében leáll, a felhasználó felé nem reszponzív, nem tud semmilyen eseményt kezelní amíg a folyamat ami megakasztotta a szálat be nem fejeződik.

Worker Thread

Az egyéb többszálas folyamatokat kezelő szál. Ez a szál nyújt megoldást a UI szál megakasztásának elkerülésére, ezt kell használni hosszabb, nem azonnal ellátható események kezelésére. Felmerül használata során viszon az a probléma, hogy a felhasználói felületet csak a UI szálról lehet frissíteni, így nem minden esetben csak ezt optimális használatba venni.

Binder Thread

A kötött szolgáltatások távolról meghívható metódusokat tartalmaznak. Ha a végre-hajtott metódusra történő felhívás ugyanabban a folyamatban van, amelyben a kötött szolgáltatás fut, a metódus a hívószalagban hajtódkik végre. Ha azonban a hívás egy másik folyamatból származik, akkor a metódus egy olyan szálban kerül végrehajtásra, amelyet a rendszer ugyanabban a folyamatban tart, mint az meghívó.

3.4.2. Fragmentek

A fragment azon része az alkalmazás felhasználói felületének, ami saját felosztását definiálja és kezeli. Saját életciklussal rendelkezik, viszont egyedülálló elemként nem

használható, mindig kell lennie egy tulajdonosának, ami lehet egy másik fragment vagy activity. Ehhez a tulajdonoshoz kötve jelenhet meg egy fragment felülete hozzá csatolva vagy részévé válva.

A fragmentek célja hogy egy activityn belül különválasztott felhasználói felületet prezentálhassunk, egymástól független elemekre bontva, így megkönnyítve a felhasználi felület felépítésének procedúráját és az erőforrások megtakarítását.

A fragmentek ideális használati köre egy activityn belüli navigációs elemek által elérni kívánt felületek prezentációja. Mivel egy fragment életciklusra akkor ér véget, amikor a felhasználó egy másik fragmentre váltással felülírja azt, hosszútávú adattárolásra nem alkalmas, bár erre is vannak beépített megoldások, például a fragmentet tartalmazó activiy szintjén tárolni az adatokat, vagy a fragmentek belső „instance bundle” változójával kezelní, bár az utóbbi típusmegközései miatt igencsak korlátozó módszer, de több módszer kombinálása sem kizárt, így minden olyan módon lehet kezelní, ahogyan az adott esetben optimális.

3.4.3. Felhasználói felület

Az alkalmazásom felhasználói felülete 3 fő fragmentből áll: Home, Settings és Help. A Home fragment a fő interakciós felülete az alkalmazásnak, itt tölti a felhasználó az ideje nagy részét, itt éri el és irányíthatja a hálózaton található okos eszközöket.

A Settings fragment a kiszolgáló címének megadására, felhasználói profil kiválasztására és a kapcsolat létesítésére szolgál.

A Help fragment felhasználási segítséget nyújt a felhasználó számára, ha nem biztos az alkalmazás működésének rendjében, ezen leírás alapján tud tájékozódni a rendeltekesszerű felhasználásról.

Az alkalmazásban található minden felhasznált grafikai elem a Material Design[7] előírásait követve készültek, ami a Google által kifejlesztett design nyelv. Eredetileg a Google által használt kártya alapú design továbbfejlesztése reszponzív animációk, átmenetek és mélyiségi effektek (megvilágítás, árnyékok) implemetálásával. Ezeket az előírásokat és kész elemeket felhasználva biztosítottam, hogy a felhasználói felület rögtön ismerős hatást keltsen, könnyen lehessen rajta eligazodni és hogy a jövőben kevésbé tűnjön elavultnak, régimódinak.

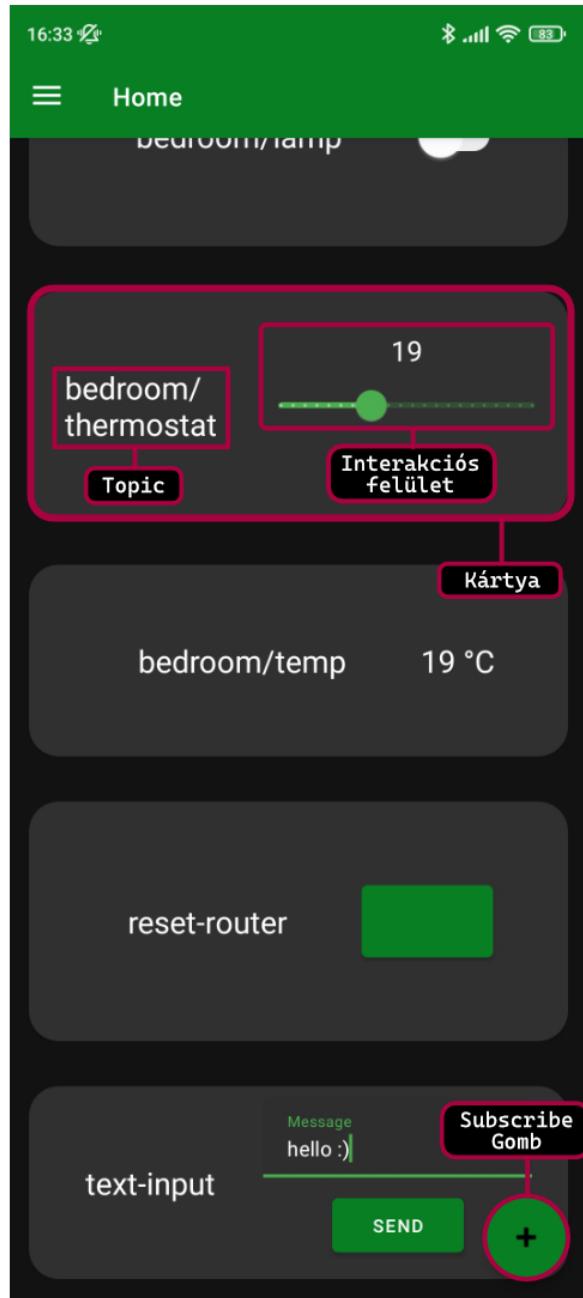
Home

A Home fragment szolgál az eszközök kezelésére, irányítására, adatok prezentálására. A felület jobb alsó sarkában található „Floating Action Button”, vagy FAB megnyomására a felhasználó feliratkozhat egy MQTT topicra, majd kiválaszthatja a létrehozandó kártya interakciós típusát.

Ha sikeresen feliratkozik egy topicra, a felületen létrejön egy „kártya” a kiválasztott

interakciós típussal, például egy csúszkával, gombbal vagy kapcsolóval. Ezt követően a felhasználó a kártyán keresztül tudja kezelní az adott topicot használó okos eszközöket.

Ha a felhasználó el szeretné távolítani a kártyát a felületről, egy hosszú érintéssel a kártya bármely részére előidéz egy „Unsubscribe” kontextusi gombot, mellyel törölheti a kártyát a felületről.

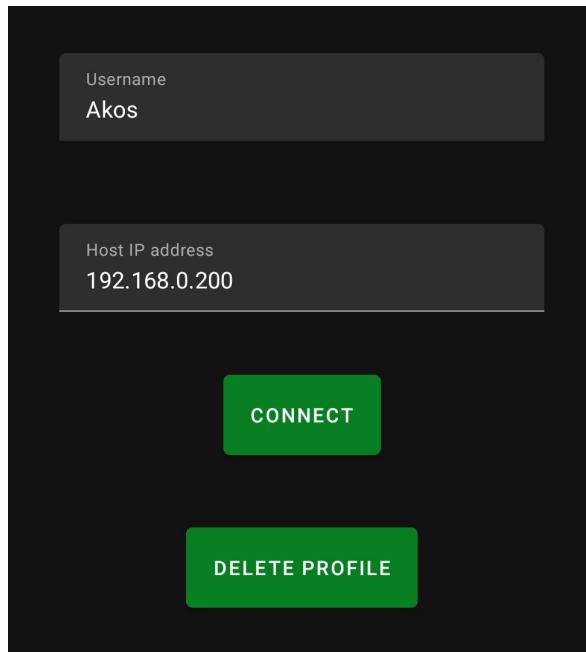
3.5. ábra. A Home fragment elrendezése és elemei

Settings

A Settings fragment a kiszolgálóhoz való csatlakozásra és a felhasználói profil beállítására szolgál.

A felületen található két beviteli mező. Az elsőbe a felhasználói profil elnevezését, a másodikba a kiszolgáló címét kell megadni, majd a „Connect” gomb megnyomására az alkalmazás kapcsolatot létesít a kiszolgálóval és ellenőrzi, hogy létezik-e már a megadott néven felhasználói profil. Ha már létezik, az alkalmazáson belüli tárba betölti az elmentett adatokat, viszont ha nincs, létrehozza azt.

A „Delete Profile” gomb egy új ablakban, legörökítő menüből kiválasztható profilok listájából törli azt, amelyet a felhasználó kiválaszt.

3.6. ábra. A beállításokat tartalmazó fragment

Az itt megadott értékeket az alkalmazás eltárolja, így a következő indításkor ezek a mezők már az előző használatkor alkalmazott értékekkel kitöltve jelennek meg, így megkönnyítve és felgyorsítva az alkalmazás használatát.

Help

A help fragment tartalmazza a felhasználói útmutatót. Itt lehet tájékozódni az alkalmazás rendeltetésszerű használatáról, a funkciók céljáról, használatáról és az esetleges problémák megelőzéséről, kijavításáról.

A help fragment szintén kártyákra osztja a felületet a könnyű és gyors átláthatóság érdekében és a konzisztencia fenntartásáért.

3.4.4. Kapcsolat

Az MQTT kapcsolatot Android oldalon szintén az Eclipse Foundation megoldását használom, a paho[6] nevű, nyílt forráskódú MQTT kliens Android implementációját, a Ga-

radle rendszeren keresztül összeállított, Maven repositoryból letöltött forrás csomagját importálva.

A kapcsolat 60 másodperces időtúllépést elérve felbontódik, ha nem kap választ a kiszolgáló az életben tartó jelre. Ezért a kapcsolat létrehozása pillanatában a kliens entitását eltárolom egy activity szintű változóban, így a kapcsolat addig él, amíg a felhasználó használja az alkalmazást, vagy nem zárja be több mint 1 percre.

```
MqttAndroidClient client = new MqttAndroidClient(this.  
    ↪ getApplicationContext(),  
    "tcp://" + mqttAddress + ":1883", clientId);  
  
client.connect(null, new IMqttActionListener() {  
    @Override  
    public void onSuccess(IMqttToken asyncActionToken) {  
        mqttClient[0] = client;  
    }  
  
    @Override  
    public void onFailure(IMqttToken asyncActionToken,  
        ↪ Throwable exception) {  
        Toast toast = Toast.makeText(  
            ↪ getApplicationContext(),  
            "Failed to connect to " +  
            ↪ mqttAddress, Toast.  
            ↪ LENGTH_SHORT);  
        toast.show();  
    }  
});
```

Ez a kapcsolat aszinkron módon jön létre, így nem kell megállítani a felhasználót, amíg nem jön létre a kapcsolat, vagy hibát eredményez a csatlakozás, például hibás címet adott meg a felhasználó vagy a kiszolgáló nem fut. Erről természetesen a felhasználó egy üzenetet kap egy „toast” formájában, ami egy kis méretű felugró üzenet, ami kiváló lehetőséget nyújt a felhasználóval való kommunikációra.

3.4.5. Kártyák

A jelenlegi verzióban 6 típusú kártya használatára van lehetőség, de ez a jövőben egyszerűen bővíthető:

- Text: Szimpla szöveges feliratot prezentál, felhasználható például hőmérő értékének kijelzésére.
- Button: Egy gombot tartalmaz, ami az adott topic-ra egy "1"-es üzenetet küld, amit a kiszolgáló dolgoz fel.

- Checkbox: Egy jelölőnégyzet, mely "on" és "off" üzenetet küld a kiszolgálónak állapota szerint. Lehet használni állapotjelzőnek vagy kapcsolónak.
- Switch: Egy kapcsoló, mely szintén "on" és "off" üzenetet küld a kiszolgálónak állapota szerint, így logikusan alkalmazható például okos lámpa kapcsolójaként.
- Input: Egy beviteli mezőt tartalmaz, amibe tetszőleges szöveget vagy számot írhat a felhasználó, majd az alatta lévő gomb érintésével elküldi a tartalmát az adott topic-ra. Használható például LED-es tábla feliratának módosítására.
- Slider: Egy csúszka, amelynek minimum és maximum értékeit a felhasználó határozza meg, az ez által nyújtott sokoldalúságából eredendően lehet használni például termosztát beállítására, vagy okos lámpa fényerejének módosítására.

Egy kártya felépítése a korábban látott ábra szerint (3.5) két félre bontódik. Bal oldalán található a topic felirata, amelyre az adott kártya feliratkozott.

A jobb oldalán található a felhasználó által választott interakciós felület, melyen keresztül tud kommunikálni az alkalmazás a kiszolgálóval az adott topic-on.

Minden kártya egymástól teljesen független, így például több kártya ugyan arra a topicra képes feliratkozni, nem okoz problémát, minden kártya feldolgozza a rá vonatkozó, azaz a topicra érkező üzeneteket.

Egy törölni kívánt kártyát a hosszú érintésével előidézhető „Unsubscribe” gomb megnyomásával tudunk eltávolítani a felületről. Ez nem csak vizuálisan szünteti meg az adott kártyát, de a topicról is leiratkozik, amit eddig használt, így azt a minimális erőforrást is felszabadítva amit elfoglalt.

Mielőtt egy kártya sikeres feliratkozás eredményeként létrejön, több adatfeldolgozási lépést kell megtenni. Vegyük példának egy kapcsoló típusú kártyát:

```
private void createCard(LinearLayout layout, List<String>
    ↪ savedCardData, int type) {
    ViewGroup mqttCard = (ViewGroup) this.getLayoutInflater().
        ↪ inflate(type, null);
    TextView topicDisplay = (TextView) mqttCard.findViewById(R.
        ↪ id.text_topicDisplay);
    registerForContextMenu(mqttCard);
    topicDisplay.setText(savedCardData.get(0));
```

A kártya létrehozó metódusa megkapja paraméterként a Home fragment alap elrendezését, amiben majd el kell helyeznie az új kártyát, egy listát, ami tartalmazza a profilban tárolt kártyák adatát, így ha már volt a profilban mentett adat, azt visszaállítja a program, nem kell újból azokat megadni, és végül megkapja a kártya típusát, mely alapján kiválasztja a program, hogy milyen interakciós felületű kártyát hozzon létre.

Ezt követően inicializálja a kártya struktúra alapját, a topic kijelző szövegét, és elkezdi a kártyatípus ellenőrzését.

```
switch (type) {
    case R.layout.mqtt_card_switch:
        SwitchMaterial switch_data = (SwitchMaterial)
            ↪ mqttCard.findViewById(R.id.switch_data);

        if (!savedCardData.get(2).equals("null")) {
            switch_data.setChecked(savedCardData.get
                ↪ (2).equals("on"));
        }
        switch_data.setOnClickListener(view -> {
            String message = switch_data.isChecked()
                ↪ ? "on" : "off";
            publishMessage(((MainActivity)
                ↪ getActivity()).getClient(),
                ↪ savedCardData.get(0), message);
        });
        layout.addView(mqttCard);
        break;
```

Miután a kártyatípus eldöntésre került, inicializálja a kártya létrehozásához szükséges változókat, majd ellenőrzi, hogy volt-e már az adott topicon ilyen típusú kártya mentve. Ha a létrehozandó kártya nem egy mentett állapotból kerül visszahelyezésre, akkor egy alapbeállítás szerinti kezdőértéket vesz vel, ellenkező esetben, ha volt mentett adat az adott kártyáról, azt állítja be kezdőértéknek (ebben az esetben hogy milyen állapotban volt utoljára a kapcsoló).

Ezt követően létrejön az interakciós felület „figyelője”, mely megadja, hogy az adott felület használata milyen módon reagáljon, ebben az esetben a kapcsoló állapotváltozása küld egy „on” vagy „off” üzenetet a kiszolgáló számára, állásától függően.

Végül a kártya felkerül a felhasználói felületre a beállított paraméterek szerint.

3.4.6. Kommunikáció

A kártyák és a kiszolgáló közötti kommunikációt egy „publishMessage” nevű metóduson keresztül továbbítom az alkalmazásból a bróker felé. Ennek a metódusnak szüksége van egy kliens példányra, melyet az activity tárol csatlakozást követően, a topicra, amire az üzenetet kívánjuk közzétenni és végül természetesen maga az üzenet, amit el kívánunk küldeni.

Az üzenetek tartalmát minden kártyatípus interakciós pontjának saját kódja határozza meg, például a kapcsoló típusú kártyának „on” és „off” állapotával megegyező szöveges üzenetet küld, a csúszka típusú a beállított számértékét, a beviteli mezős kártya pedig természetesen a felhasználó által megadott üzenetet.

```

switch_data.setOnClickListener(view -> {
    String message = switch_data.isChecked() ? "on"
                                              : "off";
    publishMessage(((MainActivity) getActivity()
        .getClient(), savedCardData.get(0),
        message));
});,

```

Az üzenetek fogadását egy „messageRecievedHandler” nevű metódus kezeli, amit az MQTT kliens callback metódusa hív meg a „messageArrived” belső metódusából, azaz minden beérkezett üzenet hatására, átadva a beérkező üzenet topicját és tartalmát.

A beérkező üzenet topicját először ellenőrzi, hogy egyezik-e az aktuálisan vizsgált kártya topicjával, majd összehasonlítja a kártya típusát az elvárt típussal. Ha minden egyezik, akkor a dekódolt üzenet tartalmát kártyatípusnak megfelelően jeleníti meg, vagy állítja be a kártyán található interakciós elem állapotát.

```

if (topicDisplay.equals(topic)) {
    if (activeElement instanceof SwitchMaterial) {
        SwitchMaterial switchView = cardList.getChildAt(
            i).findViewById(R.id.switch_data);
        switchView.setChecked(decodeMQTT(message).equals
            ("on"));
    }
}

```

Az MQTT üzenetek dekódolása egy egyszerű String-é alakítás, mivel a beérkezett üzenet egy saját típusú, MttMessage objektum amiben egyéb adatok mellett az üzenet egy byte tömbben tárolódik, amit kevésbé egyszerű és gyors minden feldolgozásnál kezelní, ezért egy új szöveges változót építék a tartalmából.

```

private String decodeMQTT(MqttMessage msg) {
    return new String(msg.getPayload(), StandardCharsets.
        UTF_8);
}

```

A kapcsolat a kiszolgálóval addig él, amíg az alkalmazás tud válaszolni a kiszolgáló által közvetített jelre, ami azonosítja, hogy mely eszközök vannak aktív állapotban. Ha erre az üzenetre az alkalmazás nem tud válaszolni, azaz a felhasználó bezárta azt, 60 másodpercen belül lezáródik a kapcsolat. Ezt a kapcsolatbontást az alkalmazás közli a felhasználóval, majd felajánlja az újracsatlakozás lehetőségét. Ha a felhasználó nem él a lehetőséggel, a kapcsolatot újból a Settings fragmentről kell létesíteni, vagy egy kártyán keresztül új üzenetet kell küldenie a kiszolgáló felé, ami a küldést megelőzően megpróbálja visszaállítani a kapcsolatot.

3.4.7. Adattárolás, Profilok

A kártyaadatok profilonkénti tárolása egy szöveges fájlba való kiírással oldottam meg, olyan formátumban, hogy a fájl neve a felhasználói profil megadott neve, a tartalma pedig minden kártya amit a felhasználó létrehozott, a következő formában felbontva: Topic:Kártytípus:Tárolt adat.

Minden kiírás esetén ellenőrzöm, hogy már szerepel-e a fájlból a jelenleg mentésre kijelölt kártya, így elkerülve felesleges kiíratási folyamatokat, ha már létezik, mivel ebben az esetben felesleges lenne kitörölni és újra kiírni.

Ez az ellenőrzés viszont csak a kártya topicra és típusra vonatkozik, mivel a tárolt adat folyamatosan változik. Az ellenőrzés során megkeresem az összes olyan elmentett kártyát, ami ugyanazt a topicot és kártyatípust tartalmazza, majd csak azt a sort írom felül a friss adatokkal, így nem kell a teljes fájlt újraírni csak egy sor módosításáért.

Friss profilknál, mivel egy üres fájl jön létre, a kereső algoritmus hibát dobna, mivel nem tud üres sorokban keresni, ezért erre az esetre egy külön elágazást implementáltam, ami szimplán kiírja a menteni kívánt kártya adatait, mivel ebben az esetben biztosak lehetünk abban, hogy még nem tartalmazza a fájl ezt a kártyát, ezért átugorhatjuk az ellenőrzést.

```
public void addCardDataToPersistentStorage( String topic , String
    ↪ cardType , String cardData ) {
    boolean found = false ;
    int i = 0 ;
    if ( cardDataStore . size () == 0 ) {
        this . cardDataStore . add( topic + ":" + cardType +
            ↪ ":" + cardData );
    }
    do {
        String [ ] part = this . cardDataStore . get ( i ) . split (
            ↪ ":" , 0 );
        if (( part [ 0 ] + ":" + part [ 1 ]) . equals ( topic + ":" +
            ↪ + cardType )) {
            this . cardDataStore . set ( i , topic + ":" +
                ↪ cardType + ":" + cardData );
            found = true ;
        }
        i++;
    }
    while ( ! found && i < cardDataStore . size () );
    if ( ! found ) {
        this . cardDataStore . add( topic + ":" + cardType +
            ↪ ":" + cardData );
    }
}
```

```

        writeToFile(this.username + ".txt", this.cardDataStore);
    }
}

```

A kártyák adatain kívül az alkalmazás tárolja az utoljára használt felhasználónevét és a kiszolgáló címét. Ezt az Android sajátos „SharedPrefrence” API eszközeivel tárolom, ami kulcs-érték párokat tárol, melyeket csak az alkalmazáson belül lehet elérni. Mivel ez a rendszer kis mennyiségű adatok tárolására célzott eszköz, így a kártyák adatainak tárolására nem lenne alkalmas, viszont a felhasználónév és kiszolgáló címének tárolását beolvastani a kártyaadat tárolására szolgáló fájlba rendezetlen és bonyolultnak tűnt, ezért választottam szét a két tárolási módot.

A profilkönyvek törlésére a Settings fragmenten található „Delete Profile” gomb megnyomásával van lehetőség, ami kilistázza az összes profil fájl címét egy legördülő menüben, majd a felhasználó egy profil kiválasztása után törölheti azt a „Delete” gomb segítségével.

Egy létező profilkönyv megadása a csatlakozás során azt eredményezi, hogy a profil fájlból a program beolvassa a felhasználó nevén tárolt kártyaadatokat, amit elhelyez egy memóriában tárolt listában, majd azt továbbítja a Home fragment számára, ami adatrészekre tördelve feldolgozza azt és létrehozza az összes kártyát, amit a felhasználó az utolsó használata során elmentett.

A memóriában tárolt kártyaadatok listájának minden eleme egy teljes kártyát tartalmaz, aminek feldolgozásához részelemekre kell tördelni, majd ezeket a részelemeket felhasználva építem fel a kártyákat. Vegyük példának a csúszka típusú kártyát:

```

List<String> sliderSubData = Arrays.asList(savedCardData.get(2).
    ↪ split(" \\" ));
TextView sliderDataDisplay = mqttCard.findViewById(R.id.
    ↪ slider_data_display);

String rangeMin = sliderSubData.get(0);
String rangeMax = sliderSubData.get(1);
String currentVal = sliderSubData.get(2);

slider_data.setValueTo(Float.parseFloat(rangeMax));
slider_data.setValue(Float.parseFloat(currentVal));
slider_data.setValueFrom(Float.parseFloat(rangeMin));

sliderDataDisplay.setText(currentVal);
layout.addView(mqttCard);

```

A kártyák létrehozásakor a metódus megkapja az adott kártyára vonatkozó adatakat egy „savedCardData” listában, aamelynek 3 eleme van: topic, kártya típus és a kártyáról tárolt adat. A csúszka esetében a kártyáról tárolt adatot tovább kell tördelni, mivel nem csak az utolsó állapotát kell tárolni, hanem a felhasználó által megadott

minimum és maximum felvehető értékeit is. Ezeket az extra kártyaadatokat kinyerve beállítom a csúszka minden tulajdonságát, majd létrehozom a kártyát.

3.5. ESP Okos eszköz

Egy ESP D1 Minit használtam egy hálózaton lévő okos eszköz szemléltetésére, amit olyan módon programoztam fel, hogy egy okos lámpa funkcióit lássa el. Az Adafruit MQTT Könyvtárát[16] kihasználva egészen egyszerű módon lehet csatlakozni egy helyi hálózaton található MQTT brókerhez, majd feliratkozni egy vagy több topicra, melyen természetesen kétirányú kommunikációra van lehetőségünk.

Ebben az esetben az eszköz egyszerűen vizsgálja az általa feliratkozott topicon érkező üzeneteket, majd a szemléltetés érdekében az eszköz beépített LED-jének állapotát az üzenetnek megfelelően változtatom. Ezt természetesen valós eszközökönél minimális változtatásokkal okos kapcsolóként lehet alkalmazni, vagy a kód kibővítésével egyéb, bonyolultabb funkciók ellátására is teljesen alkalmas.

```
void loop()
{
    Adafruit_MQTT_Subscribe *subscription;
    while( subscription = mqtt.readSubscription(10)){
        String message((char *)bedroom_lamp.lastread);
        if(message == "on"){
            Serial.println("got on msg");
            digitalWrite(ledPin, LOW);
        }
        if(message == "off"){
            Serial.println("got off msg");
            digitalWrite(ledPin, HIGH);
        }
        delay(10);
    }
}
```

3.6. Tesztelés

3.6.1. Reszponzivitás

A fejlesztés során az alkalmazást több típusú tesztelésnek tettem ki. A felület reszponzivitása már az első pillanattól fontos pontja volt a fejlesztésnek, így különös figyelmet fordítottam mindenféle eszköz típuson való tesztelésre, ellenőrizve az elemek helyes méretezését, viselkedését, elhelyezkedését, elérhetőségét. Ebben nagy segítséget nyújtottak az Android Studio fejlesztői környezet beépített design eszközei és a tetszőleges

formátumú eszközök emulálása.

A reszponzivitás implementálásában sokat segített a már korábban említett Material Design[7] előírások betartása, de így is felbukkantak problémák a fejlesztés során, mint például a képernyő elforgatása során a felület nem hívta meg a rendszer szintű felület elrendezés frissítéséért felelős metódust, így minden felhasználó által létrehozott kártya törlésre került. Ez egy jól ismert probléma az Android rendszerben, így egyszerűen találtam megoldást, egy a Fragment osztály által örökölt metódus felülírásával.

```
@Override  
public void onConfigurationChanged(Configuration newConfig) {  
    super.onConfigurationChanged(newConfig);  
}
```

3.6.2. Hibakezelés

Mivel a rendszer erősen támaszkodik hálózati kapcsolatra, így sok hibakezelést kellett implementálni az esetleges lecsatlakozások, rosszul címzett üzenetek, újracsatlakozások és egyéb hálózati műveletek pontjaira. Ezekben a pontokon exception kezeléssel és naplózással íratom ki a hibát, és ahol szükségesnek éreztem, a felhasználó felé is továbbítottam a hibaüzenetet, természetesen olvashatóra formázva, mivel egy átlagos felhasználónak egy exception hibaüzenete nem biztos hogy érthető.

A felhasználóval való kommunikációt ilyen esetekben úgynevezett „Snackbar”-al, vagy „Toast”-al valósítottam meg, melyek a képernyő alján megjelenő rövid üzenetekben közlik a keletkezett hiba forrását, legyen az kapcsolati vagy akár felhasználói hiba, például egy üresen hagyott beviteli mező.

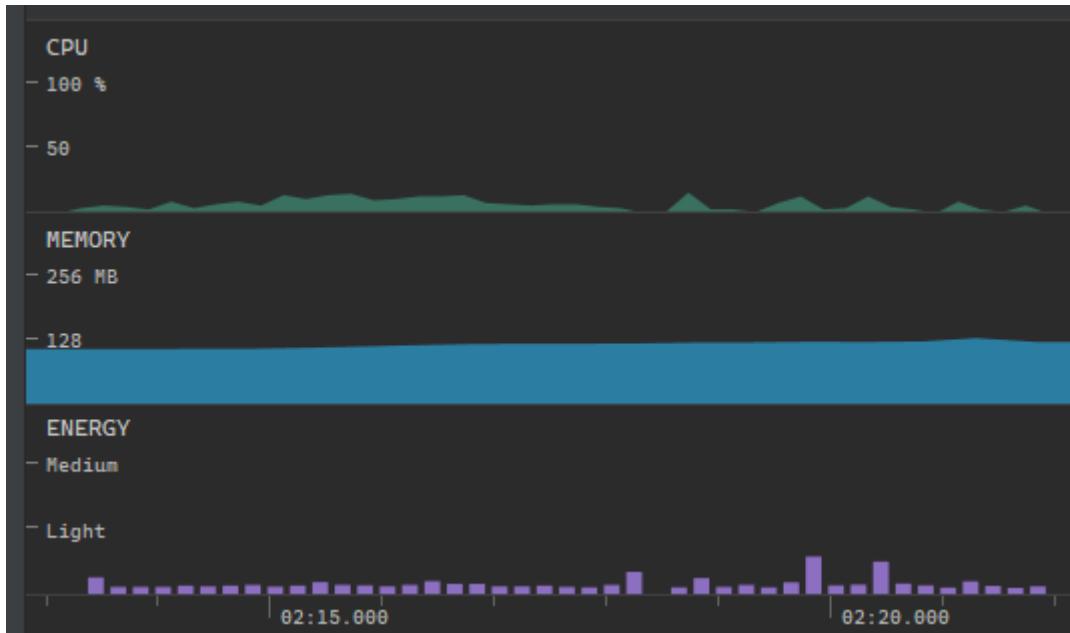
3.6.3. Erőforrás felhasználás

A fejlesztés során az erőforrások felhasználása is figyelembe lett véve, mivel az MQTT egyik legnagyobb előnye az alacsony erőforrás igénye. Az alkalmazás futása közben valós idejű méréseket analizálva több olyan erőforrás igényes folyamatot is felismertem, melyek újraírása és optimalizálása után észrevehetően növekedett az applikáció reszponzivitása.

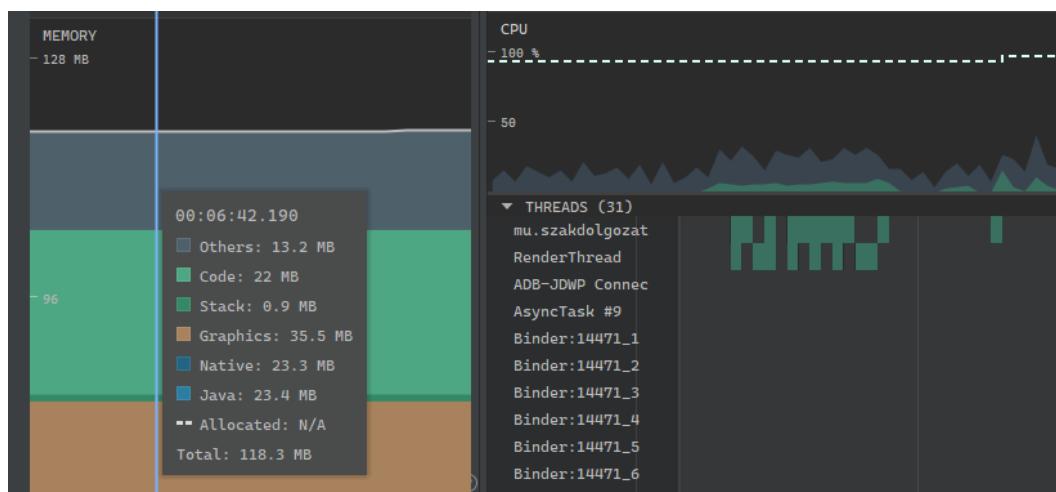
Az alkalmazás legfrissebb verziója stressz-teszt alatti maximum memóriaigénye 130MB, ami alacsonynak számít, azt figyelembe véve, hogy a mai okostelefonok memória kapacitása 8GB alá ritkán esik.

A 3.8-as ábrán látható, hogy az alkalmazás memóriaigényének majdnem egyharadát a grafikai csomagok teszik ki. A processzorhasználat tesztjeim során maximum 12%-ot ért el, de tipikus használat alatt 6-7% volt ez az érték.

Az MQTT magához hűen rendkívül alacsony mennyiségű processzorhasználatot igényelt, nem volt szükség a kommunikáció optimalizálására.

3.7. ábra. Az app futása közben felhasznált erőforrások

3.8. ábra. Az app által felhasznált RAM és CPU, részegységekre bontva

4. fejezet

A rendszer működése

4.1. Első indítás

A Node-RED, a Mosquitto bróker és az Android alkalmazás is bizonyos fájlokra támaszkodik, melyek az első indításnál valószínűleg nincsenek jelen. Ez az Android alkalmazás felől nem jelent problémát, hiszen csak annyit jelent, hogy még nincsenek elmentett felhasználói profilok. A kiszolgáló részéről már kicsit körülözönböző az első indításra való felkészülés, de ez is inkább időigényes mint bonyolult.

4.1.1. Szerver

A kiszolgáló hardveren természetesen telepíteni kell a Node-RED szolgáltatást az általunk preferált Node.js csomagkezelővel, például npm, yarn, vagy használhatjuk a Node-RED fejlesztői által biztosított bash scriptet is Linux rendszeren. A szolgáltatás elindítását követően be kell importálnunk, vagy kézileg felépítenünk a az összes okos eszközre vonatkozó logikát, kezelést és irányítást. Ezek a flow-k exportálhatóak és importálhatóak egy JSON fájlból, így könnyen hordozható és megosztható előre megépített flow-k vagy akár teljes házak felépítése.

Az Eclipse Mosquitto MQTT bróker telepítése operációs rendszertől függetlenül egyszerű telepíteni, a Mosquitto honlapjának letöltési oldalán található instrukciók alapján. A telepítést követően a 3.3.2-es beszúrt scriptben látható módon lehet egyszerűen generálni egy konfigurációs fájlt aminek az alkalmazásával zökkenőmentes a hardver hordozhatóvá tétele, mivel biztosítja a legfrissebb helyi cím átadását a brókernek.

A PM2 rendszer ezeket a lépéseket követően az összes indításkor vagy újraindításkor garantálja a kiszolgálók indítását, ezért tekinthető egy egyszeri konfigurációs lépésnek.

4.1.2. Android

Az alkalmazás telepítése egyenlőre a proket GitHub oldalán[15] található „Releases” menüpontban elérhető verziókban letölthető .apk telepítő fájl által lehetséges, de a jövőben a Google Play Store-on is elérhetővé válik.

Az első indítás nem különbözik más indításoktól, csak a felhasználói profilok hiányában jelentkezhet, de ezek természetesen a felhasználó igénye szerint generálódnak vagy akár törlődnek, így nem különböztetek meg egy első indítási állapotot például egy olyan esettől, hogy minden profil törlésre kerül.

4.2. Telefon csatlakoztatása kiszolgálóhoz

Az alkalmazásban a kiszolgálóhoz való csatlakozáshoz meg kell adni annak az IP címét, amit optimális esetben (a kiszolgáló statikus IP címet kap) nem kell megjegyezni, mivel az alkalmazás elmenti az utoljára használt címet és kitölti a felhasználó helyett ezt a mezőt. Ez a tulajdonság igaz a felhasználó nevére is, ami a profil mentésére szolgál.

Ha a kiszolgáló bontja a kapcsolatot az alkalmazással időtúllépés miatt, azaz nem kapott üzenetet az alkalmazástól a kiszolgáló egy előre meghatározott időkereten belül, az alkalmazás értesíti a felhasználót és felkínálja az újracsatlakozás lehetőségét, ami megpróbál újból kapcsolatot létesíteni a kiszolgálóval, vagy hiba esetén újból értesíti a felhasználót.

4.3. Okos eszközök kezelése az alkalmazásban

Egy új kártya létrehozásához a felhasználónak fel kell iratkozna egy MQTT topic-ra, majd kiválasztani az interakció típusát. Ezt a folyamatot a Home fragmenten található jobb alsó sarokban elhelyezkedő gomb érintésével tudja kezdeményezni a felhasználó. Először meg kell adni a topic nevét, amit egy egyszerű szöveges beviteli mezőn teheti meg, majd az interakció típust kell kiválasztani egy előre meghatározott listából, amit egy legördülő menüben lehet kiválasztani. A csúszka típusú kártyáknak van egy extra létrehozási követelménye, mégpedig a csúszka határainak beállítása, melyet a típus kiválasztása után két számértéket elváró beviteli mezőben adhat meg a felhasználó.

A sikeres feliratkozást követően megjelenik a létrehozott kártya a felületen és már készen is áll az üzenetek fogadására vagy továbbítására, azaz a kiszolgálóval való kommunikációra. Ebből adódóan a kártyák létrehozásának előkövetelménye, hogy a felhasználó a feliratkozást megelőzően kapcsolatot létesített a kiszolgálóval a Settings fragmenten belül.

Egy létrehozott kártya utólag nem módosítható, így ha a topicon vagy a kártya típusán szeretnénk módosítani, a módosítani kívánt kártyát törölni kell, majd egy új

kártyát létrehozni.

A létrehozott kártyák korábban említetten készen állnak a kommunikációra, így a felhasználónak nincsen további teendője, már is kezébe veheti az okosotthonának irányítását. minden kártya interaktív felülete responzívan kommunikál a kiszolgálóval, így nem kell extra lépéset tennie a felhasználónak az üzenetek továbbításáért, például a kapcsoló típusú kártyán lévő kapcsoló megérintését követően azonnal továbbítja állapotát a kiszolgáló felé.

4.4. Felhasználási segítségnyújtás

A alkalmazás tartalmaz egy Help fragmentet, melyben az alkalmazás funkciói és azok felhasználási módjáról, funkcióiról talál a felhasználó egy rövid leírást. Ezek a leírások segíthetik az alkalmazás használatának megértésében, vagy esetleges félreértek tisztázásában. Ezek a leírások a Home fragmenthez hasonló kártyarendszer alkalmazásával osztja fel a különböző funkciók leírását, esetleges hibaelhárítását, így megkönnyítve a tájékozódást.

4.5. Okos eszközök kezelése a webes felületen

A Node-RED Dashboard lehetőséget nyújt egy webes felület létrehozására, amin keresztül lehet irányítani a beépített rendszereket. Mivel ennek a felületnek az elemei nem specifikusan okosotthon vezérlésére készültek és az egyes elemeket a rendszer programozható felületén kell implementálni, újabb elemek felhelyezése és funkcionálitásának implementálása nem egy felhasználóbarát folyamat.

Ettől függetlenül a felület nem haszontalan, mivel egy olyan irányítóközpontot lehet rajta prezentálni, amit nem csak androidos telefonon lehet elérni, így szélesebb körűvé teszi az okosotthon vezérlési lehetőségeit. Egy olyan otthonban, ahol az okos eszközök előrehatólag rövid időn belül nem lesznek bővítve, érdemes ezt a felületet létrehozni az általa nyújtott rugalmas elérés érdekében. Ennek a felületnek a kialakítása a rendszer telepítésekor, vagy későbbi bővítések során a rendszer karbantartásáért felelős rendszergazda szerepkörébe tartozik.

5. fejezet

Továbbfejlesztési lehetőségek

5.1. Felhasználó azonosítás

Bár az MQTT protokoll nézetében a felhasználói azonosítás valamelyen szinten értelmét veszti a rendszer nyitottsága miatt, egy kliens oldali belépési rendszer szülői felügyeleti eszközökkel előnyös lehet, viszont az egyes eszközök felhasználói hozzáférés tiltását az MQTT nem teszi lehetővé, minden eszköz feliratkozhat vagy küldhet üzenetet bármely általa ismert topic-ra.

5.2. Webes felület elérése

Internetszolgáltatótól és routertől függően sajnos nem minden esetben, de akár adóthat lehetőség egy olyan porttovábbítás alkalmazására, amin keresztül a felhasználó az otthonán kívülről is elérheti a rendszert, így például a termosztátot már hazaúton is beállíthatja, ezzel igényei szerint már előre hűtött/fűtött lakásba érkezhet, nem kell a teljes folyamatot otthonról kezdeményezni és kivárni.

Ez a típusú hozzáférés természetesen extra fejlesztéssel jár, például egy felhasználói azonosítás szinte elengedhetetlen, hiszen egy nem csak helyi hálózaton elérhető felület rosszindulatú támadásoknak eshet áldozatává.

Sajnos ez nem minden esetben kivitelezhető, mivel több Internetszolgáltató által biztosított modem olyan korlátozásokkal rendelkezik, ami nem engedélyezi az ilyen típusú hozzáférés engedélyezését, port továbbítási opciókat nem kínál fel a felhasználónak.

5.3. Broker automatikus keresése

A kiszolgáló címe ismeretének hiányában a felhasználó nem tud csatlakozni ahoz. Erre egy olyan megoldást szeretnék találni, ami a helyi hálózaton „megkeresi” a kiszolgálót,

és annak a címét kitölti a felhasználó helyett.

Ezt sajnos a gyakorlatban implementálni egy rendkívül bonyolult procedúra a rendszer nyitottsága miatt, hiszen gyakorlatilag semmi sem kötött a kiszolgáló oldaláról beleérve a kiszolgáló haradver esetleges MAC cím általi azonosítóját vagy hogy az MQTT bróker milyen porton figyeli a beérkező üzeneteket. Ezeken felül az sem garantálható, hogy abban az időpillanatban, amikor a felhasználó próbál automatikus csatlakozó pontot keresni, hogy a kiszolgáló üzenet fogadásra kész állapotban van, azaz fut. Ennek a garanciának a hiányában nehéz megbecsülni, hogy egy adott hálózaton, amelynek sebessége és lefoglaltsága állandóan ingadozó lehet, hogy mi az az időkorlát, melyen belül biztosan nem talál az alkalmazás csatlakozásra alkalmas címet, vagy csak a sebesség keretében még nem ellenőrizte az összes lehetőséget.

Ha feltételezem, hogy a portszámot nem módosította a felhasználó a telepítés során (ami szintén nem garantálható, például már más eszköz foglalja azt a portot), akkor viszonylag kevés ellenőrzést kell végrehajtani, mivel alapul vehetem az Androidos eszköz saját IP címét, ami alapján el tudom döntenи az IP cím első 3 szakaszának értékét, ezt követően már „csak” 253 címet kell ellenőrizni (nem kell ellenőrizni a 0, 255 és a kereső eszköz saját címét) az alapbeállításban meghatározott 1883-as porton figyelő MQTT Bróker jelenlétét. Bár ez a szám viszonylag alacsony, kis teljesítményű hálózatokon mégis jelentős időt vehet igénybe.

5.4. Felület felosztása

A felület további reszponzivitása érdekében fel lehetne osztani többoszlopos elrendezésre, egy bizonyos kártya szélességi küszöb túllépését követően. Ez a változtatás főleg a tabletok és egyéb széles képernyőkre kihegyezett változtatás, mivel a jelenlegi rendszer szerint egy kártya a képernyő széleihez illeszkedik. Ez a telefonon való használathoz szükséges leginkább, mivel az interakciós felülete a kártyának bizonyos esetekben túl sok helyet foglalna ahhoz, hogy két vagy akár több oszlopba rendeződjön a felület.

5.5. Kártyák rendezése

A felület felhasználóbarátabbá tételehez hozzájárulhatna egy olyan rendszer kifejlesztése ami engedélyezi a kártyák valamelyen szempont általi rendezését, csoporthoz köthetően.

Erre több megközelítési módot is figyelembe lehet venni:

Rendezés topic szerint

Egy egyszerű átrendezési mód, ami betűrendbe sorolja az összes kárytát a topic szövege szerint.

Rendezés kártyatípus szerint

Szintén egy egyszerű rendezés, mely a kártyákon lévő interakciós fekületet veszi figyelembe a rendezés során.

Csoportosítás szobánként

Egy olyan automatikus rendezés, mely a topic neve alapján szobánként csoportosítja a kártyákat. Ez azon a konvención alapul, hogy az topic nevek felépítése a következő formátumot alkalmazza: szoba/eszköznév

Felhasználó által létrehozható csoportok

Egy olyan rendezési mód implementálása, ahol a Felhasználó ízlése szerint saját csoportokat hozhat létre, melyekben saját logika vagy rendezési szempont szerint helyezheti el az egyes kártyákat.

5.5.1. Kártyák módosítása

A jelenlegi rendszer nem nyújt lehetőséget egy meglévő kártyáknak szerkesztésére, azaz a létrehozáskor megadott topic és interakciós felület állandó. Ezt a limitációt egy olyan új felület kifejlesztésével lehetne feloldani, ami a kártyák elemeinek szerkesztését teszi lehetővé. Ennek a felületnek a megtervezése és felhasználóbarát módon való prezentációja egy olyan kihívás, mely a jelenlegi struktúra mellett úgy valósítható meg, hogy rejttett módon az eredeti kártya törlését és egy új kártya létrehozását burkolja egy „szerkesztési” felület mögé, mivel mind az interakciós felület megváltoztatása, mind a topic cseréje egy kártya belső kódjának változtatását igényli.

Összegzés

A kiszolgáló szoftverek, az Androidos alkalmazás és a programozható mikrokontrollerek zökkenőmentes kapcsolata és kommunikációja egy olyan rendszert alakítanak ki, mely rugalmas, bővíthető és továbbfejleszthető, folyamatos integráció mellett.

Ennek a rendszernek a célja, hogy az okosotthonok elterjedésének tetőpontjára legyen egy olyan választási lehetősége a felhasználóknak, ami egy olcsó, egyszerűen használható, nyílt rendszer, ami akár a közösség által továbbfejleszthető, bővíthető és ha a felhasználó igényeit nem skierül kielégítenie, továbbfejlesztési alapként viselkedhet, így nem kell minden fejlesztési igény felmerülésekor egy teljesen új rendszer fejlesztésébe kezdeni.

A rendszer alacsony árú komponensek figyelembe vétele, nyílt forráskódja és a közösségi fejlesztés felé való nyitása remélhetőleg egy vonzó alap az otthonokban való alkalmazására és a fejlesztők bevonására, hogy idővel a rendszer minden ismert vagy ismeretlen hiányosságának pótlására sor kerülhessen.

Jelenlegi állapotában könnyen kiszolgálhat egy átlagos családi házat, viszont a továbbfejlesztési lehetőségekben feltárt hiányosságok implementálása, és további kényelmi funkciók fejlesztése tovább javítaná a felhasználóbarátságosságát, ezért a továbbfejlesztési terv szerint a szakdolgozat leadását követően sem áll meg a fejlesztés, csupán átalakul. A közösség felé való nyitáson felül az alkalmazás tervezetten integrálva lesz saját hobbyprojektekbe és a saját otthonom okosítására is szolgálni fog, ezzel további igények és továbbfejlesztési lehetőségek tárulhatnak fel.

Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet nyilvánítani minden egyetemi oktatónak az általuk átadott tudásért és minden segítségért, amit nekem és hallgatótársaimnak nyújtottak.

Köszönöm Dr. Tajti Tibornak, aki tanáromként és konzulensemként a szakdolgozattommal és egyéb dolgokkal kapcsolatban is sok segítséget nyújtott.

További köszönetet szeretnék mondani az évek során megismert hallgatótársaimnak, akiknek állandó összetartása és segítőkészsége sokszor hasznos segítséget nyújtott.

Szintén köszönöm minden közeli barátomnak, akik az évek során folyamatosan támogattak, segítettek és figyeltek rám.

Végül, de nem utolsó sorban, szeretnék köszönetet mondani szüleimnek és a családom minden tagjának, akik a tanulmányaim alatt végig mellettem álltak és támogattak.

Irodalomjegyzék

- [1] Node Red forrás,
<https://nodered.org>
- [2] Node Red Dashboard forrás,
<https://flows.nodered.org/node/node-red-dashboard>
- [3] Orange Pi forrás,
<http://www.orangepi.org/>
- [4] MQTT protokol forrás,
<https://mqtt.org>
- [5] Mosquitto bróker forrás,
<https://mosquitto.org>
- [6] Paho Android MQTT implementáció,
<https://www.eclipse.org/paho/index.php>
- [7] Material design forrás
<https://material.io/components/>
- [8] Android fejlesztői dokumentáció
<https://developer.android.com/guide>
- [9] Armbian operációs rendszer
<https://www.armbian.com/>
- [10] IoT based Smart Environment Using Node-RED and MQTT
Deepthi, B. & Kolluru, Venkata Ratnam & Varghese, George & Narne, Rajendraparasad & Srimannarayana, Nerella. (2020).
IoT based Smart Environment Using Node-RED and MQTT
May 2020 Journal of Advanced Research in Dynamical and Control
Systems 12(5) :21-26
DOI :10.5373/JARDCS/V12I5/20201684

- [11] Android™Notes for Professionals book
<https://books.goalkicker.com/AndroidBook/>
- [12] IMB Emerging Technologies
<https://emerging-technology.co.uk/>
- [13] OpenJS Foundation
<https://openjsf.org/>
- [14] PM2 Process Manager
<https://pm2.keymetrics.io/>
- [15] A Projekt GitHub oldala
<https://github.com/Lovasz-Akos/Szakdolgozat-FMNUMU>
- [16] Adafruit MQTT API
<https://learn.adafruit.com/adafruit-io/mqtt-api>
- [17] Android verziók eloszlása
<https://www.appbrain.com/stats/top-android-sdk-versions>